STADSARCHEOLOGIE GENT

Archeologienota met beperkte samenstelling

projectcode 2017L158

Verantwoordelijke uitgever: Stad Gent – De Zwarte Doos – Stadsarcheologie Gent
Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge, stadsarcheologie@stad.gent, tel. 09 266 57 60 - fax 09 266 57 87

Inhoudstafel

Deel 1: Privacyfiche bureau-onderzoek

Deel 2: Verslag van resultaten bureau-onderzoek

2.1 Colofon

2.2 Samenvatting

2.3 Beschrijvend deel

- 2.3.1 Administratieve gegevens / technische fiche
- 2.3.2 Juridische context
- 2.3.3 Onderzoekskader
- 2.3.4 Ruimtelijke situering
- 2.3.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief
- 2.3.6 Archeologisch potentieel
  - 2.3.6.1 Methode en onderzoeksvragen
  - 2.3.6.2 Fysisch geografische situatie
  - 2.3.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen
  - 2.3.6.4 Archeologische indicatoren
  - 2.3.6.5 Verstoringshistoriek
- 2.3.7 Verantwoording nota met beperkte samenstelling met doorslaggevend aspect
- 2.3.8 Datering en interpretatie van onderzochte gebied
- 2.3.9 Gemotiveerde verwachting
- 2.3.10 Gemotiveerd advies voor maatregelen

2.4 Relevante bibliografie

2.5 Bijlagen

- 2.5.1 Plannenlijst
- 2.5.2 Fotolijst

Deel 3: Programma van maatregelen

3.1 Gemotiveerd advies voor maatregelen

3.2 Programma van maatregelen

Deel 2: Verslag van resultaten bureau-onderzoek

2.1 Colofon

Titel: Coupure Links, aansluiting met onderdoorgang Rozemarijnbrug

Auteurs: Marie-Anne Bru

Projectnummer: 2017L158

Opdrachtgever: Stad Gent

Projectleiding: Stadsarcheologie Gent

Erkend archeoloog: Marie-Anne Bru, OE/ERK/Archeoloog/2015/00012

Datum: 19-20 december 2017

Wettelijk depotnummer: D/2017/0341/25

Stad Gent – De Zwarte Doos – Stadsarcheologie
Dulle-Grietlaan 12
9050 Gentbrugge
09/2665760
stadsarcheologie@stad.gent

2.2 Samenvatting

Voor de opmaak van een aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning voor de aansluiting op de onderdoorgang van de Rozemarijnbrug ter hoogte van de Coupure Links, dient een archeologienota opgemaakt te worden. Deze aanvraag behelst het uitbreken van de bestaande verharding en de heraanleg van de bestrating als fietsstraat en de aansluiting met de bestaande onderdoorgang van de Rozemarijnbrug.

Gezien de aard van de geplande bodemingrepen, en het feit dat deze gebeuren in een zone waar reeds veel bodemactiviteit plaatsvond, is de kans op het aansnijden van eventuele archeologische aanwezige sporen quasi nihil.

Voor het project Coupure Links, aansluiting onderdoorgang Rozemarijnbrug werd dan ook geopteerd om een nota op te maken met een beperkte samenstelling. Deze beslissing werd genomen na een duidelijk afwegen van de mogelijke erfgoedwaarde. Alle gegevens werden ruimtelijk en inhoudelijk met elkaar geconfronteerd en ook in relatie tot de geplande werken afgewogen. Het resultaat hiervan is de keuze voor een archeologienota met beperkte samenstelling.

De drie vooropgestelde criteria werden duidelijk afgewogen:

1° geen archeologisch erfgoed (meer) aanwezig
2° de werken waarvoor een vergunning moet worden aangevraagd, hebben geen impact op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed
3° een archeologisch onderzoek op de betrokken terreinen in kwestie zal nooit leiden tot kenniswinst

Na afweging van alle gekende gegevens zoals onderzocht onder het punt 2.3.6 Archeologisch potentieel kunnen we argumenteren dat de volgende vooropgestelde criteria aangehaald kunnen worden.

- Geen impact op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed:

De voorziene ingrepen zijn in dergelijke mate beperkt (heraanleg van bestrating met oog voor de bescherming van de platanenwortels) dat ze kunnen beschouwd worden als GEEN impact op het eventuele aanwezige archeologische erfgoed.

- Geen kenniswinst:

Het is duidelijk dat de voorziene ingreep van het herinrichten van de aansluitingen van het fietspad/de fietsstraat met de in 2016 aangelegde onderdoorgang van de Rozemarijnbrug, aansluitend op de bestaande verstoringsgraad van de aanwezige bestrating, de bomen, er zonder twijfel toe leidt dat een archeologisch onderzoek voorafgaand aan de vooropgestelde ingrepen GEEN kenniswinst zou opleveren.

2.3 Beschrijvend deel

2.3.1 Administratieve gegevens / technische fiche

Projectcode:	2017L158
Locatie:	Oost-Vlaanderen, Gent, Coupure Links
Kadaster Afdeling Sectie Percelen:	Afdeling 6, Sectie F, openbaar domein
Kadasterplan:	Zie plan 1
Topografische kaart:	Zie plan 3
Bounding Box:	(103789, 193690); (103886, 193690); (103789,193471); (103.886,193471)
Onderdeel Archeologische zone:	Ja
Grootte percelen:	999 m²
Grootte projectgebied:	999 m²
Reden van de ingreep:	Herinrichting aansluitingen onderdoorgang Rozemarijnbrug
Betrokken actoren en specialisten:	Peter Steurbaut (historisch kaartmateriaal)

2.3.2 Juridische context

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag, van een publiekrechterlijke aanvrager, voor werken BINNEN de Gentse vastgestelde archeologische zone. Volgens het gewestplan 'Gentse en Kanaalzone' ligt het project in een zone voor wonen. Het betreft hier dus een zone waarbij de totale oppervlakte van de percelen 300 m² of meer beslaat en de ingreep minimaal 100 m².

De oppervlakte van het totale plangebied Coupure Links, aansluiting onderdoorgang Rozemarijnbrug bedraagt 999 m².

Vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3.3 Onderzoekskader

Aanleiding van dit bureau-onderzoek vormt de herinrichting van de aansluitingen met de onderdoorgang van de Rozemarijnbrug voor fietsers en voetgangers. Met dit bureau-onderzoek wordt de eerste stap gezet van archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid. Finaal formuleert het archeologische vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Het projectgebied wordt gekenmerkt door zijn ligging in het westen van Gent. Het project aansluiting onderdoorgang Rozemarijnbrug gaat om twee delen Coupure Links aan weerszijden van de Rozemarijnbrug.

2.3.4 Ruimtelijke situering

De projectzone Coupure Links, aansluiting onderdoorgang Rozemarijnbrug (kad. Afdeling 6, Sectie F, openbaar domein) situeert zich ten westen van het historische centrum van Gent. Het gaat om twee delen Coupure Links aan weerszijden van de Rozemarijnbrug. De totale som van het projectgebied waarop de geplande werken van toepassing zijn, bedraagt 999 m². Volgens het gewestplan 'Gentse en Kanaalzone' ligt het project in een zone voor wonen.

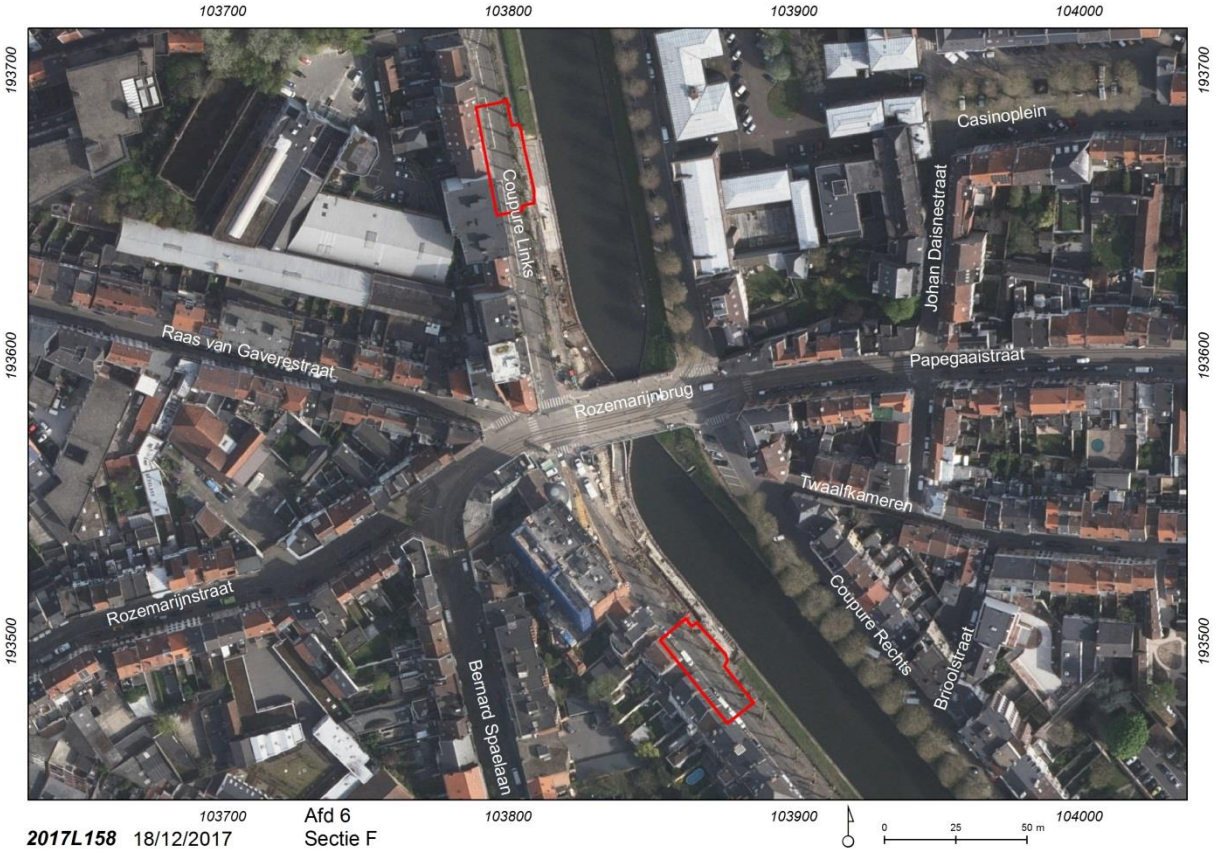
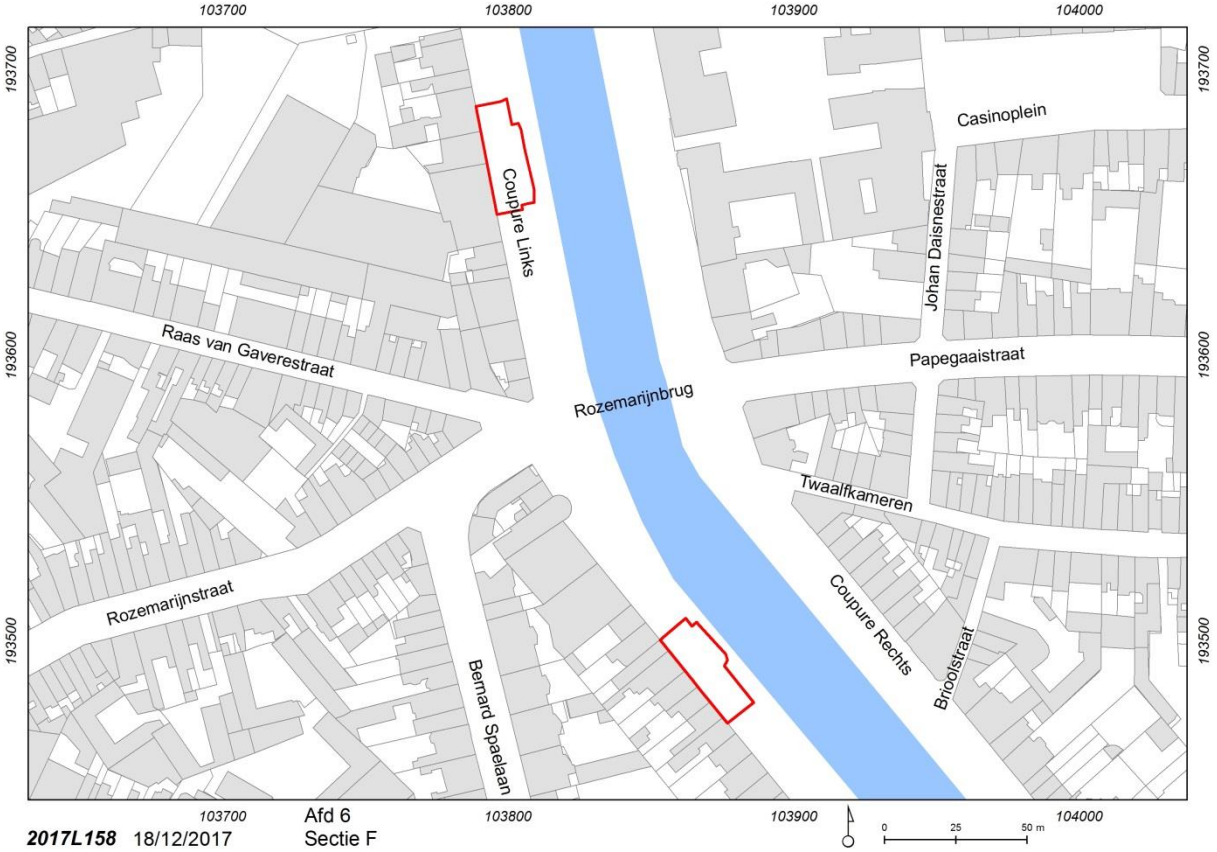

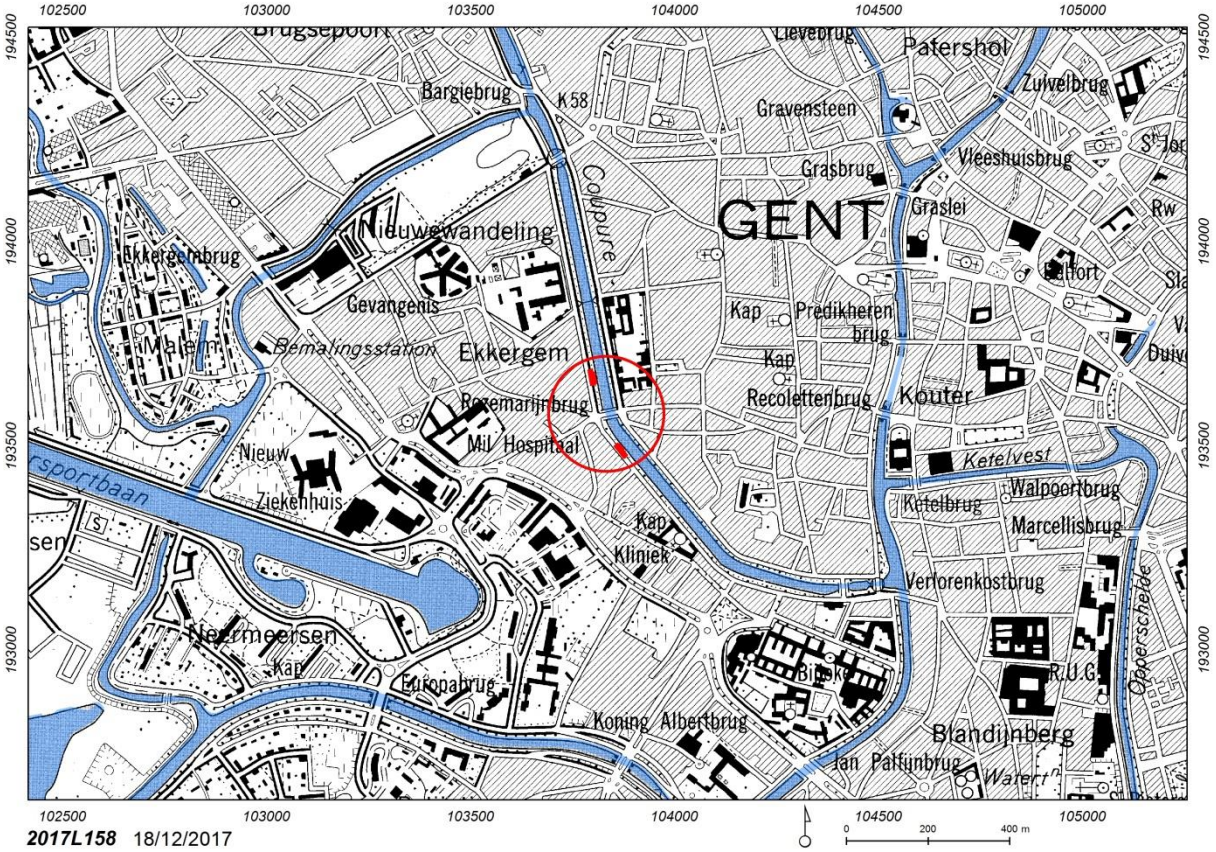
Foto 1: Situering projectzone op de orthofoto van 2015 (Eurosense Belfotop & Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

Plan 1: Situering projectgebied op het hedendaags kadaster (Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

Plan 2: Situering projectgebied op de GRB basiskaart (AGIV GRB Basiskaart & Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

Plan 3: Situering projectgebied op de Topografische kaart 1981 (NGI en AGIV)

2.3.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief

De aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning omvat de beide aansluitingen van het fietspad/fietsstraat Coupure Links met de in 2016 gerealiseerde onderdoorgang van de Rozemarijnbrug. In totaliteit beslaat het projectgebied 999 m².

Beschrijving van de werken:

Naar aanleiding van de sterk toegenomen hoeveelheid fietsers die gebruik maken van het fietspad langs de Coupure en de fietsonderdoorgang onder de Rozemarijnbrug is beslist om de Coupure Links om te vormen tot een fietsstraat. Het bestaande 2 m brede fietspad langsheen het water is te smal geworden voor de huidige intensiteit van het fietsverkeer. Om dit te kunnen realiseren dienen eerst de aansluitingen met de in 2016 gerealiseerde fietsonderdoorgang aangepast te worden.

De projectzone is bijgevolg opgedeeld in twee zones. Beide zones omvatten het realiseren van één aansluiting tussen de fietsonderdoorgang onder de Rozemarijnbrug en de rijweg van de Coupure Links. De eerste zone gelegen ter hoogte van de appartementsgebouwen van 561 tot en met 619 is de 'noordelijke aansluiting'. De tweede zone, gelegen ter hoogte van huisnummers 373 t.e.m. 383, is de 'zuidelijke aansluiting'.

Een heel belangrijk element bij het ontwerpen van deze twee nieuwe aansluitingen met de toekomstige fietsstraat was het maximaal beperken van de impact op de waardevolle en beschermde monumentale platanen in de groene strook tussen het bestaande fietspad en de rijweg van de Coupure Links. Deze bomen hebben aanzienlijke wortelstelsels ontwikkeld die op sommige plaatsen verstrengeld geraakt zijn met de aanwezige boordstenen. Dit is vooral het geval in de zone van de voorziene noordelijke aansluiting. Aan de zuidelijke aansluiting is de bestaande groenstrook al ruimer en staan de bomen bovendien iets verder uit elkaar.

In beide zones worden de aansluitingen tussen de fietsonderdoorgang en de rijweg grotendeels gelijkaardig uitgevoerd. Er wordt een plateau in asfaltverharding voorzien in combinatie met een uitstulping van de groenstrook aan de zijde van de Coupure. De uitstulpingen en plateaus komen er voornamelijk om de veiligheid van de fietsers te verhogen maar ook om de bomen meer ademruimte te geven.

Een centrale strook van de rijweg wordt in bordeaux bruine asfalt voorzien om het statuut van fietsstraat te accentueren. Het voetpad aan de zijde van de bebouwing wordt voorzien in grijze betonstraatstenen van het dubbelklinkerformaat. Hierbij worden ook nieuwe betonnen boordstenen type IA voorzien met een betonnen kantstrook van 30 cm breed. De dwarsverbindingen tussen het nieuwe plateau en de fietsonderdoorgang wordt uitgevoerd in een gewapende betonplaat van 12 cm dikte met een afwerking van uitgewassen beton. Door het fietspad te wapenen kan de dikte van deze betonplaat beperkt worden tot het strikte minimum.

Uit het wortelonderzoek aan de zuidelijke aansluiting bleek dat de betonplaat hier gelijk met het maaiveld aangelegd kan worden zonder in conflict te komen met de wortels. Bij de noordelijke aansluiting kan dit niet en wordt de betonplaat vrijwel bovenop het bestaande maaiveld voorzien. Bovendien worden in een gedeelte van deze zone de bestaande boordstenen (zowel de boordsteen kant rijweg als de smallere aan de zijde van het bestaande fietspad) niet verwijderd maar enkel gebroken om de achterliggende wortelstelsels niet te beschadigen. De betonplaat wordt hier overheen gelegd. Dit kan door de helling van de fietsonderdoorgang wat verder door te trekken en nadien terug te komen tot het niveau van het plateau.

De aansluitingen met zowel de fietsonderdoorgang als met het plateau gebeuren steeds naadloos voor het fietsverkeer. De boordstenen en de goten worden hiervoor onderbroken. De dwarse verbindingen met de fietsonderdoorgang hebben aan de zuidelijke aansluiting een minimale breedte van 2,5 m. Aan de noordelijke aansluiting zijn deze echter 2 m breed om zo voldoende afstand tot de omliggende bomen te behouden.

De bestaande fietspaden van Coupure Links zullen omgevormd worden tot wandelpromenades. Aan de noordelijke aansluiting zal deze wandelpromenade lichtjes uitgebogen worden om een grotere afstand tot de bomen te kunnen houden. De wandelpromenade wordt aangelegd in gerecupereerde rode betonstraatstenen met klinkerformaat.

De afwatering van de aansluitingswegen zal enerzijds gebeuren richting de groenstrook en voor het gedeelte langsheen het water van de Coupure zal met de helling van de fietsonderdoorgang mee afgevoerd worden en op de afwatering van deze laatste gestoken worden.

Er wordt geen nieuwe beplantingen voorzien maar wel maximaal ingezet om de bestaande te behouden.

Behalve het voorzien van nieuwe straatkolken en de nodige aansluitingen worden geen grote rioleringswerken uitgevoerd in de zones.

Plan 4: Bestaande toestand (Dienst Wegen, Bruggen en Waterlopen)
Plan 5: Ontwerpplan en legende (Dienst Wegen, Bruggen en Waterlopen))
Plan 6: Dwarsprofielen (Dienst Wegen, Bruggen en Waterlopen))

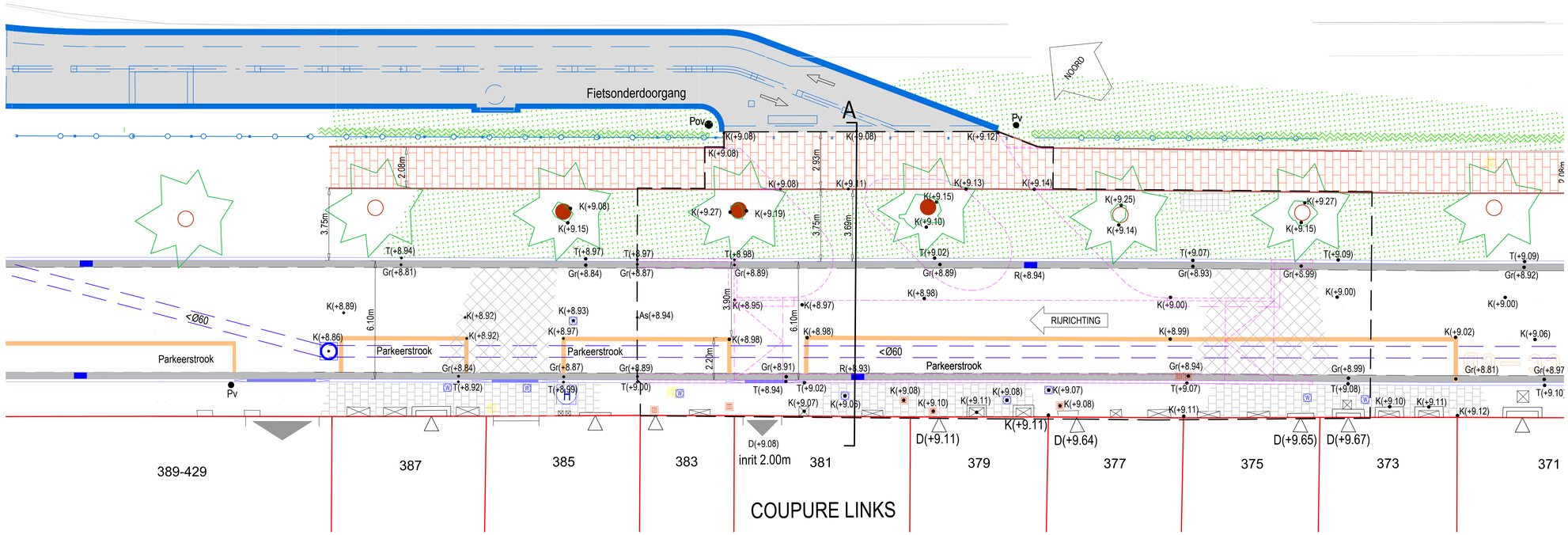
2.3.6 Archeologisch potentieel

2.3.6.1 Methode en onderzoeksvragen

Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek. **Telkens werden de relevante bronnen weerhouden en opgenomen.**

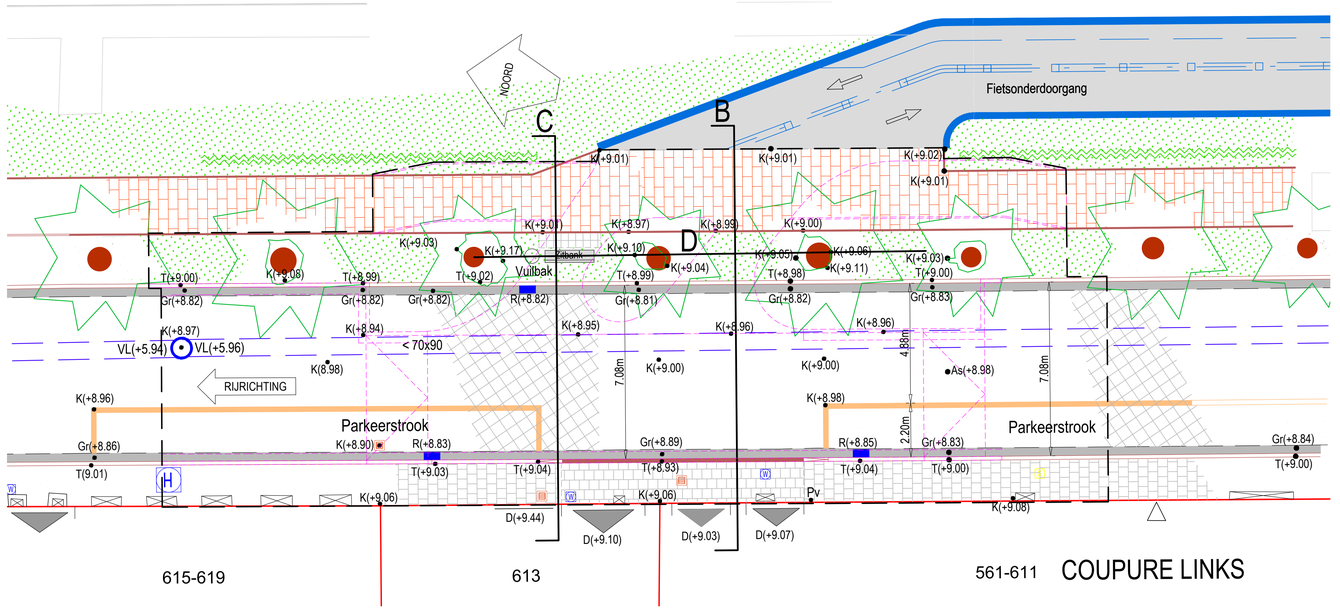
Hierbij werden een aantal onderzoeksvragen opgelijst betreffende de projectlocatie:

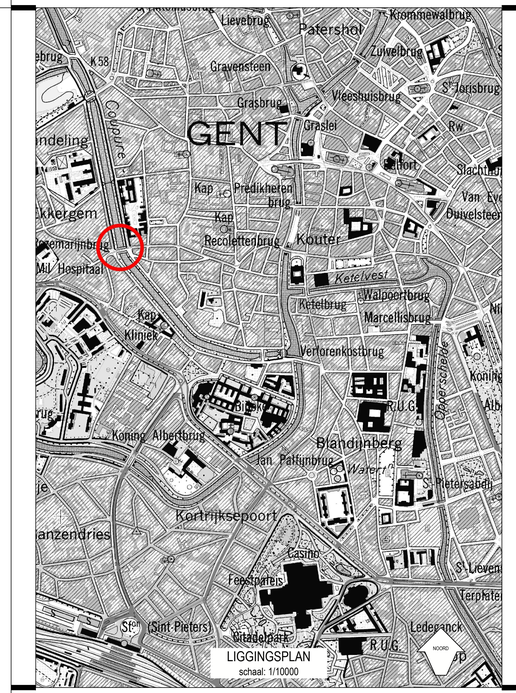
- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Welke gebruiksevolutie kende het terrein en wat was de impact ervan op eventuele archeologische sites?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is het nodig andere vormen van vooronderzoek in te schakelen om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden?

LEGENDE

- KWS-verharding
- Betonstraatstenen 220x220x80mm
- Rode betonstraatstenen 220x110x80mm (fietspad)
- Groenzone met boom
- Natuurstenen trottoirband naast betonnen kantstrook 35x20cm
- Betonnen trottoirband type IA in opstand, onder helling resp verzonken geplaatst
- Inspectieputten met riolering en aanduiding van diameter en stroomrichting
- Afsluiters nutsleidingen resp diverse aansluitputjes resp hydrant
- Rioolkolk resp verkeersbord resp paal openbare verlichting
- Gevellijn met deksel, dorpel of trede en inrit
- Wegmarkeringen
- T(+...) Gr(+...) As(+...) Bestaande hoogtepeilen verhardingen
- Ontwerplijnen
- Grens der werken

gent: vernieuwt

DEPARTEMENT PUBLIEKE RUIMTE
Dienst Wegen, Bruggen en Waterlopen

COUPURE LINKS

Wegenwerken t.h.v. fietsonderdoorgang Rozemarijnbrug
Aansluiting op fietsstraat

GRONDPLAN BESTAANDE TOESTAND

SCHAAL: 1/100

In samenwerking met

GEZIEN EN GOEDGEKEURD DOOR DE ONDERGETEKENDE DIRECTEUR-MANAGER

DEPARTEMENT PUBLIEKE RUIMTE

Ir. D. DE BAETS

Ir. R. CLAEYS
DEPARTEMENTSHOOFD

AANGENOMEN DOOR HET COLLEGE IN ZITTING VAN

DE SCHEPEN VAN OPENBARE WERKEN

DE STADSSECRETARIS

F. WATTEEUW

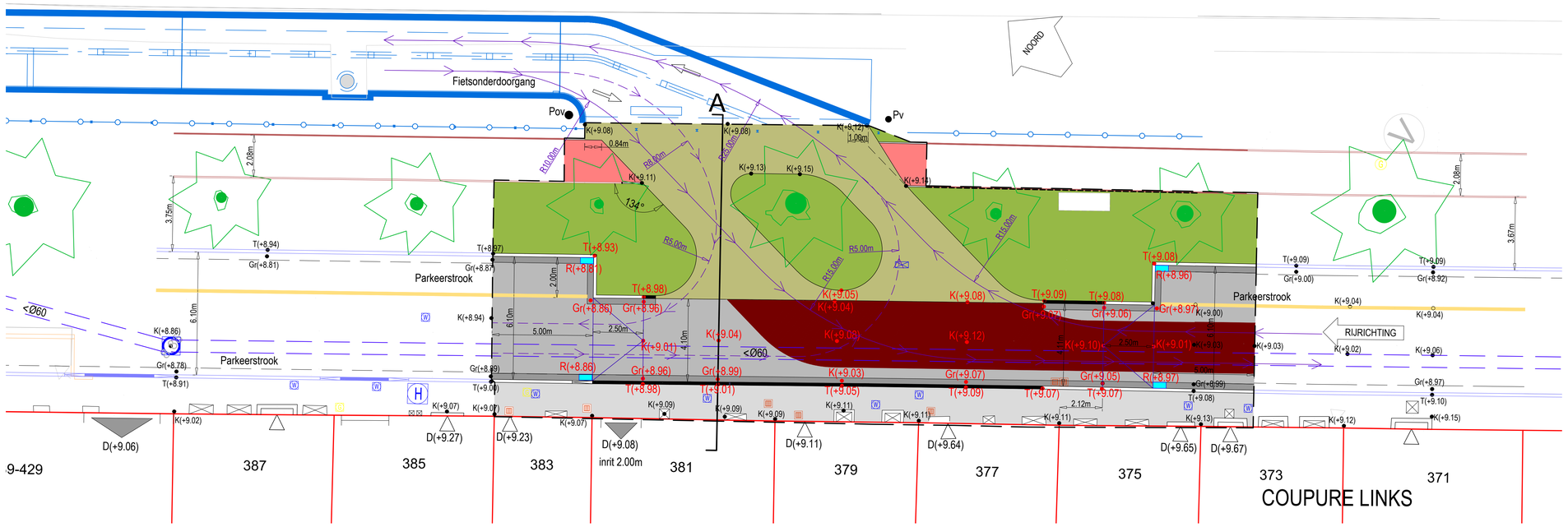
INDEX	DATUM	TEKENAAR	OMSCHRIJVING

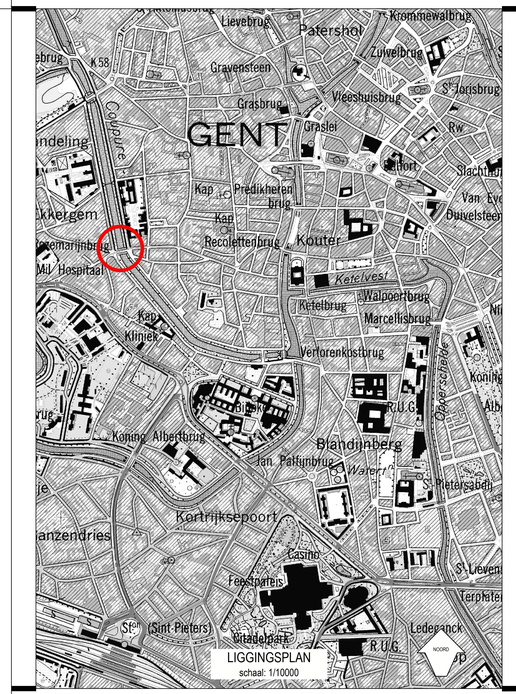
PLANNUMMER
1/3

OPGEMETEN: plan WS en MOBILITEIT
GETEKEND: LUC VAN DE WINCKEL (oktober 2017)
NAGEZIEN: S. BERNAERDT

DIENST WEGEN, BRUGGEN EN WATERLOPEN - WOODROW WILSONPLEIN 1 - 9000 GENT - TEL: 09 266 79 00

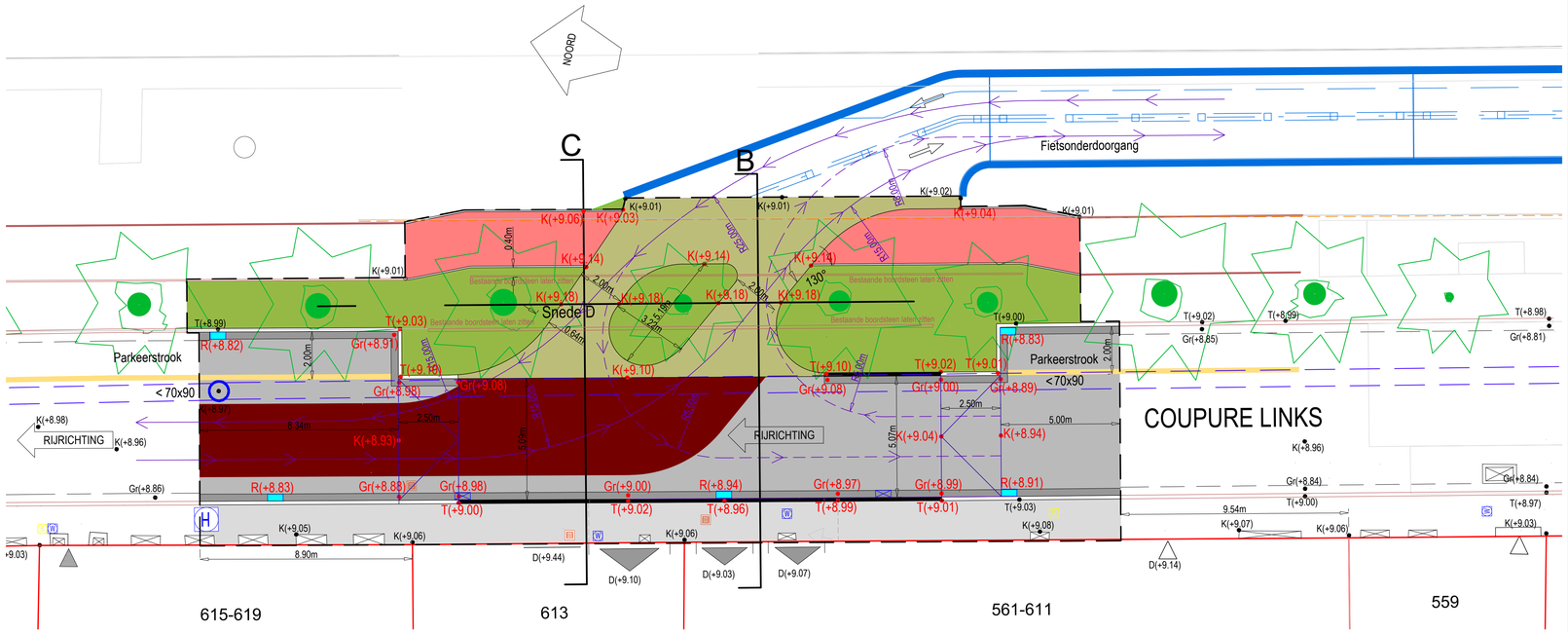
PDF by Van De Winckel Luc on 07.12.2017 13:14, Papierjee (A4/E) 594mm x 1050mm

LEGENDE

- KWS-verharding
- KWS-verharding (bordeaubruine toplaag)
- Betonstraatstenen 220x220x80mm
- Gewapende en uitgewassen betonplaat 12cm
- Te herleggen rode betonstraatstenen 220x110x80mm
- Betonnen trottoirbanden type IA naast betonnen kantstrook 30x20cm
- Betonnen trottoirband type IA, verzonken geplaatst
- Bestaande rioolkolk te behouden resp te verwijderen resp nieuw te plaatsen
- Inspectieputten met riolering en aanduiding van diameter en stroomrichting
- Afsluiters nutsleidingen resp diverse aansluitputjes resp hydrant
- Pov Pv Paal openbare verlichting resp verkeersbord
- Gevellijn met deksel, dorpel of trede en inrit
- Wegmarkeringen
- Zachthellend plateau
- T(+...) Gr(+...) K(+...) Hoogtepeilen verhardingen
- T(+...) Gr(+...) K(+...) Ontworpen hoogtepeilen
- Grens der werken

DEPARTEMENT PUBLIEKE RUIMTE
Dienst Wegen, Bruggen en Waterlopen

COUPURE LINKS

Wegenwerken t.h.v. fietsonderdoorgang Rozemarijnbrug
aansluiting op fietsstraat

GRONDPLAN ONTWORPEN TOESTAND
(parkeren kant water)

SCHAAL: 1/100

In samenwerking met

GEZIEN EN GOEDGEKEURD DOOR DE ONDERGETEKENDE DIRECTEUR-MANAGER — DEPARTEMENT PUBLIEKE RUIMTE

V. D. DE BAETS — V. R. CLAEYS DEPARTEMENTSHOOFD

AANGENOMEN DOOR HET COLLEGE IN ZITTING VAN — DE SCHEPEN VAN OPENBARE WERKEN

DE STADSSECRETARIS — F. WATTEEUW

INDEX	DATUM	TEKENAAR	OMSCHRIJVING

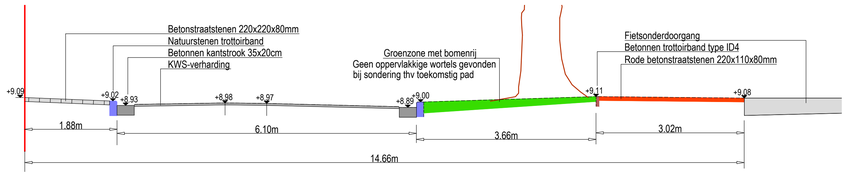
PLANNUMMER 2/3

OPGEMETEN: WIS-plan, MOBILITEIT — GETEKEND: LUC VAN DE WINCKEL (juli 2017) — NAGEZIEN: S. BERNAERDT

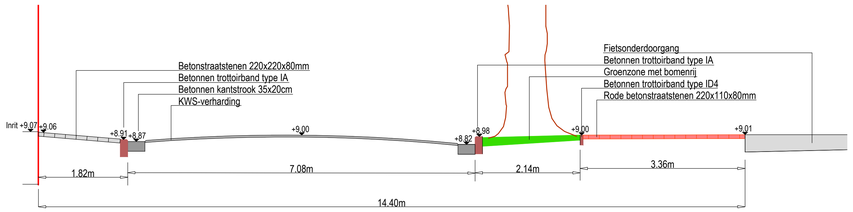
DIENST WEGEN, BRUGGEN EN WATERLOPEN - WOODROW WILSONPLEIN 1 - 9000 GENT - TEL: 09 266 79 00

PDF by Van De Winckel Luc on 08.12.2017 07:42. Papersize (HxB): 594mm x 1000mm

DOORSNEDE A (bestaande toestand)
Schaal 1/50

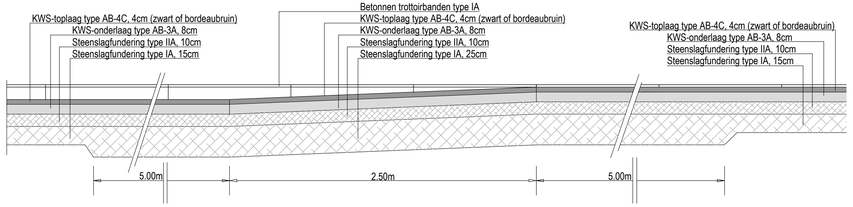
DOORSNEDE B (bestaande toestand)
Schaal 1/50

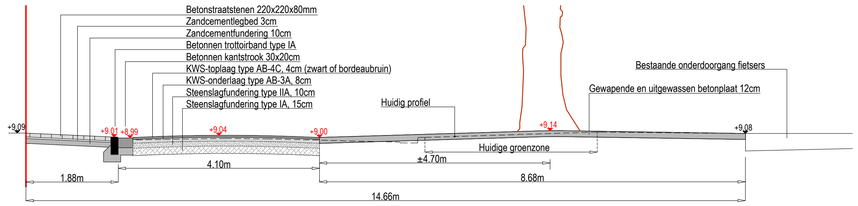
DOORSNEDE C (bestaande toestand)
Schaal 1/50

DOORSNEDE ZACHT VERKEERSPLATEAU
Schaal 1/20

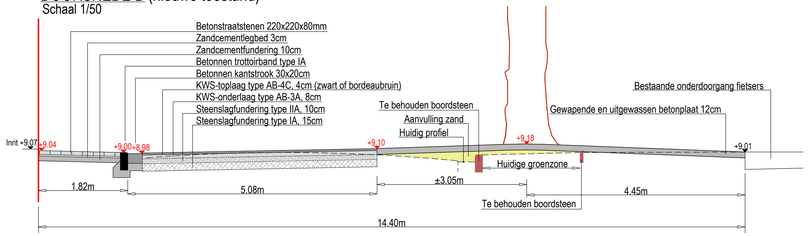
OPMERKING:
bitumineuze lagen hellend vlak apart aan te leggen

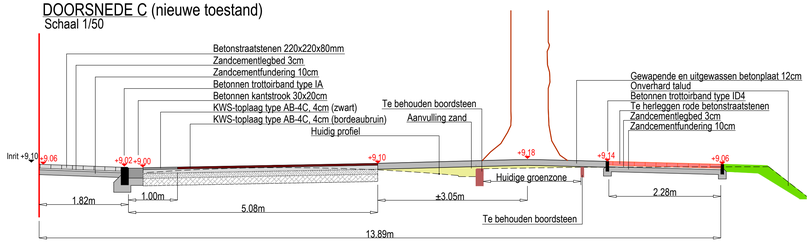
DOORSNEDE A (nieuwe toestand)
Schaal 1/50

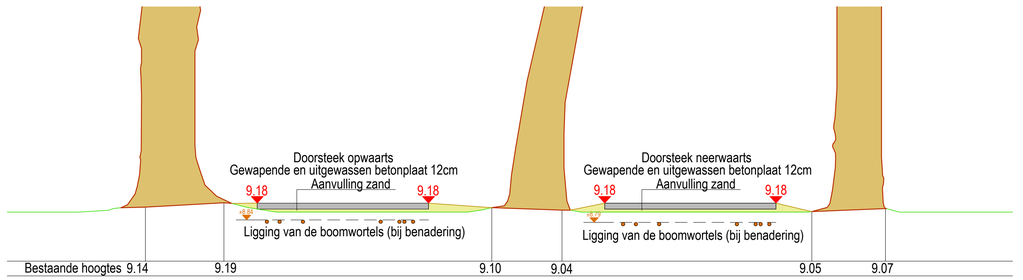
DOORSNEDE B (nieuwe toestand)
Schaal 1/50

DOORSNEDE C (nieuwe toestand)
Schaal 1/50

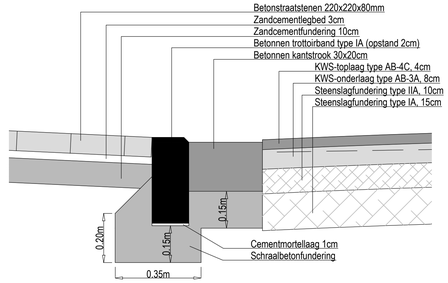

SNEDE D (nieuwe toestand)
Schaal 1/50

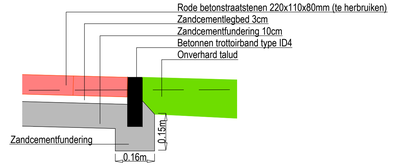

OPMERKING
hoogtepeilen onverharde berm tussen de bomen = peil trottoirband ±9.00

DETAIL KANTSTROOK
Schaal 1/10

DETAIL
Schaal 1/10

DEPARTEMENT PUBLIEKE RUIMTE
Dienst Wegen, Bruggen en Waterlopen

COUPURE LINKS

Wegenwerken t.h.v. fietsonderdoorgang Rozemarijnbrug
(aansluiting fietsstraat)

SNEDES en DETAILS

SCHAAL: DIVERSE

In samenwerking met

GEZIEN EN GOEDGEKEURD DOOR DE ONDERGETEKENDE DIRECTEUR-MANAGER
Ir. D. DE BAETS

DEPARTEMENT PUBLIEKE RUIMTE
Ir. R. CLAEYS
DEPARTEMENTSHOOFD

AANGENOMEN DOOR HET COLLEGE IN ZITTING VAN
DE STADSSECRETARIS

DE SCHEPEN VAN OPENBARE WERKEN
F. WATTEEUW

INDEX	DATUM	TEKENAAR	OMSCHRIJVING

PLANNUMMER
3/3

OPGEMETEN: plan WS en MOBILITEIT
GETEKEND: LUC VAN DE WINCKEL (oktober 2017)
NAGEZIEN: S. BERNAERDT

DIENST WEGEN, BRUGGEN EN WATERLOPEN - WOODROW WILSONPLEIN 1 - 9000 GENT - TEL: 09 266 79 00

PDF by Bertwaert 30pr on 07-12-2017 17:36. Papersize (Hxb): 594mm x 1000mm

2.3.6.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad van het archeologische erfgoed.

Het projectgebied Coupure Links, aansluiting onderdoorgang Rozemarijnbrug, wordt gekenmerkt door de in de 2de helft van de 18de eeuw gegraven Coupure dwars door voormalige land- en tuinbouwgronden aan de rand van de dekzandrug van Ekkergem. Hierdoor heeft het bureau-onderzoek zich beperkt toegespitst op de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied. Daarvoor wordt bijzondere aandacht besteed aan de relevante ecologische en aardkundige gegevens en bronnen. **Telkens werden de relevante bronnen weerhouden en opgenomen.**

Volgend kaartmateriaal werd geconsulteerd t.b.v. de aardkundige analyse van de projectlocatie:

1. Tertiair geologische kaart van Vlaanderen
2. Quartair geologische kaart van Vlaanderen
3. Bodemkaart
4. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
5. Hydrografische kaart van Vlaanderen
6. Bodemerosiekaart
7. Bodemgebruikskaart

2.3.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van het agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd evenals diverse wetenschappelijke literatuur; bestaande uit voornamelijk door Stadsarcheologie Gent opgebouwde en bestudeerde archeologische ensembles en bewaard in De Zwarte Doos. Dit werd aangevuld met het raadplegen van de Inventaris Onroerend Erfgoed (erfgoedobjecten), de Inventaris van de beschermde archeologische sites en de Inventaris van de beschermde monumenten, landschappen en stadsgezichten; evenals de Inventaris van de walsites (de door Stadsarcheologie Gent opgemaakte en bijgehouden inventaris van alle op cartografie voorkomende sites met walgracht op grondgebied Gent). **Telkens werden de relevante bronnen weerhouden en opgenomen.**

2.3.6.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën waaronder ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Omdat het projectgebied zich situeert ter hoogte van de gegraven 18de-eeuwse Coupure door voormalige land- en tuinbouwgronden, werd er aandacht besteed aan het onderzoek van archieven en eventueel eerder uitgevoerd onderzoek naar de historische bebouwing of het landschapsgebruik. Om bij deze casus inzicht te verwerven over de archeologische indicatoren in het plangebied werd onderstaand historisch kaartmateriaal geanalyseerd. **Telkens werden de relevante bronnen weerhouden en opgenomen.**

Panorama op Gent, 1534
Kaart van Jacob van Deventer, midden 16de eeuw
Kaart van Braun en Hogenberg, 1572
Kaart van Horenbault, 1619
Kaart van Hondius, 1641
Kaart van Ferraris, 1771-1777
Kaart van G. Goethals, 1796
Atlas der Buurtwegen, 1843-1845
Primitief kadaster, ca. 1830
Popp Kadasterkaarten, 1842-1879
Kaart van P. en L. Gérard (1855)
Kaart van Gevaert en Van Impe (1878)
Plattegrond van Gent door Compijn & Soenen (1912)
Luchtfoto, 2015

2.3.6.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van de planlocatie bepaalt in belangrijke mate de gaafheid en bewaringsgraad van het archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken, kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kunnen verslagen van bodemonderzoeken of informatie uit de aardwetenschappelijke kaarten een grote rol spelen bij het correct inschatten van de aanwezigheid en van de bewaringstoestand van de archeologische resten. Om een correcte inschatting hiervan te maken werd gebruik gemaakt van volgende bronnen:

Kadasterkaart
topografische kaart (1981)
orthogonale luchtfoto
ontwerpplannen

Telkens werden de relevante bronnen weerhouden en opgenomen.

2.3.7 Verantwoording nota met beperkte samenstelling met doorslaggevend aspect

Voor het project Coupure Links, aansluiting onderdoorgang Rozemarijnbrug werd geopteerd om een nota op te maken met een beperkte samenstelling. Deze beslissing werd genomen na een duidelijk afwegen van de mogelijke erfgoedwaarde. Alle gegevens werden ruimtelijk en inhoudelijk met elkaar geconfronteerd en ook in relatie tot de geplande werken afgewogen. Het resultaat hiervan is de keuze voor een archeologienota met beperkte samenstelling.

De drie vooropgestelde criteria werden duidelijk afgewogen:

1° geen archeologisch erfgoed (meer) aanwezig
2° de werken waarvoor een vergunning moet worden aangevraagd, hebben geen impact op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed
3° een archeologisch onderzoek op de betrokken terreinen in kwestie zal nooit leiden tot kenniswinst

Na afweging van alle gekende gegevens zoals onderzocht onder het punt 2.3.6 Archeologisch potentieel kunnen we argumenteren dat de volgende vooropgestelde criteria aangehaald kunnen worden.

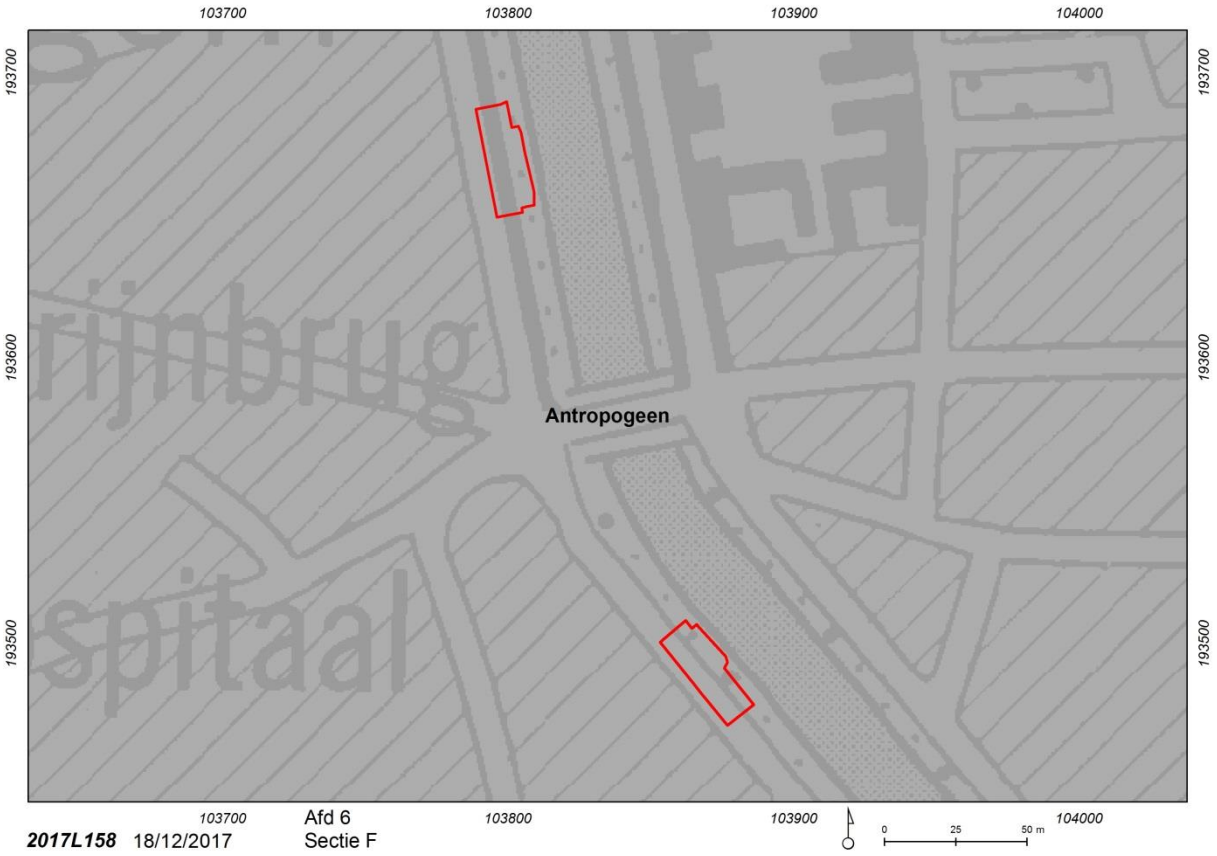
- Geen impact op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed:

De voorziene ingrepen zijn in dergelijke mate beperkt (heraanleg van bestrating met oog voor de bescherming van de platanenwortels) dat ze kunnen beschouwd worden als GEEN impact op het eventuele aanwezige archeologische erfgoed.

- Geen kenniswinst:

Het is duidelijk dat de voorziene ingreep van het herinrichten van de aansluitingen van het fietspad/de fietsstraat met de in 2016 aangelegde onderdoorgang van de Rozemarijnbrug, aansluitend op de bestaande verstoringsgraad van de aanwezige bestrating, de bomen, er zonder twijfel toe leidt dat een archeologisch onderzoek voorafgaand aan de vooropgestelde ingrepen GEEN kenniswinst zou opleveren.

2.3.8 Datering en interpretatie van onderzochte gebied

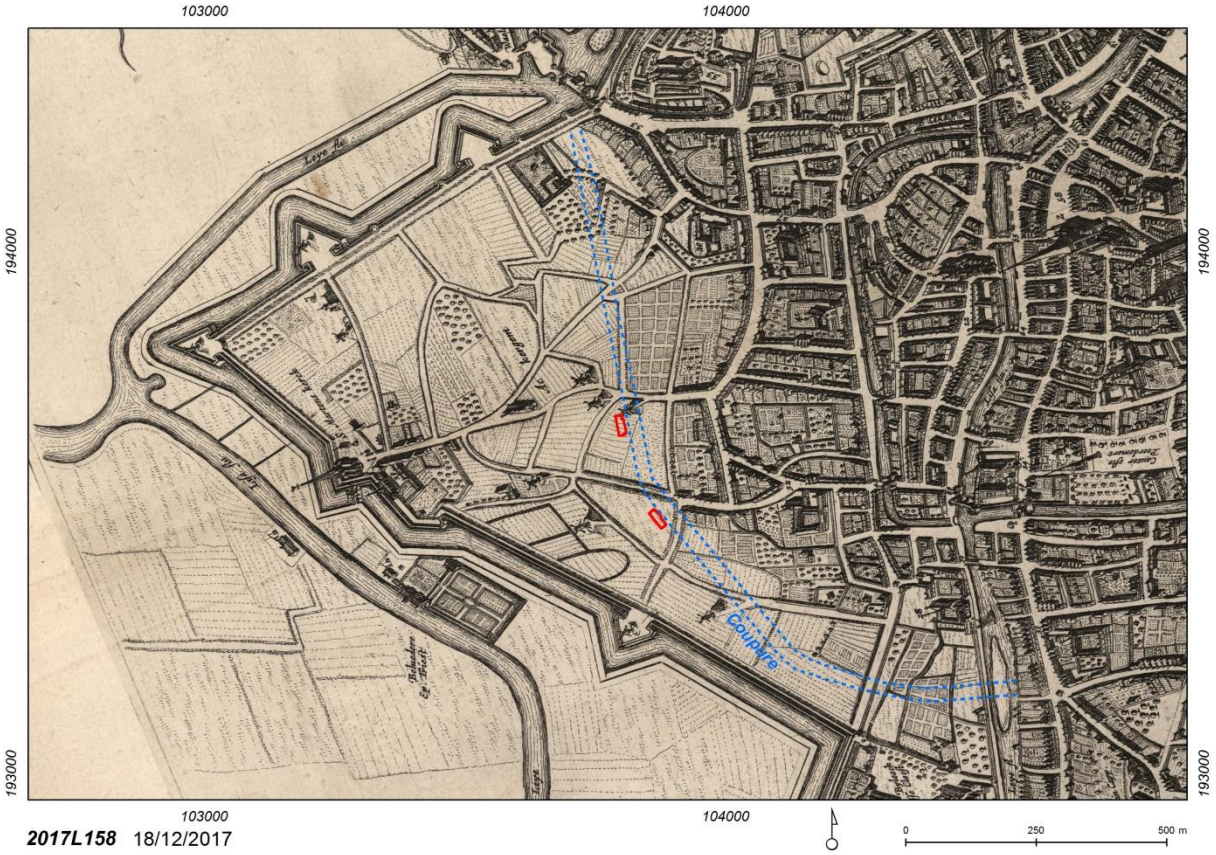

Plan 7: De projectzone is ingekleurd als Antropogeen (door ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd bodemprofiel) (AGIV)

De in het midden van de 18de eeuw gegraven Coupure ging door voormalig land- en tuinbouwgebied op de rand van de dekzandrug van Ekkergem. De Coupure[1] doorsneed over een behoorlijke lengte de oudere perceelstructuren en deelde een aantal wijken in twee. Daarom werden op verschillende plaatsen bruggen opgericht om de oude verbindingen te herstellen. De houten draaibruggen werden begin 19de eeuw vernieuwd. Begin 20ste eeuw werd de Rozemarijnbrug herbouwd op een andere plaats, in het verlengde van de Papegaaistraat als gevolg van de druk van het verkeer. De

[1] LALEMAN, M.C. (dir.), *Kleurrijk – Wynantz & Gent omstreeks 1820*, Gent, 2015, p. 171-179.

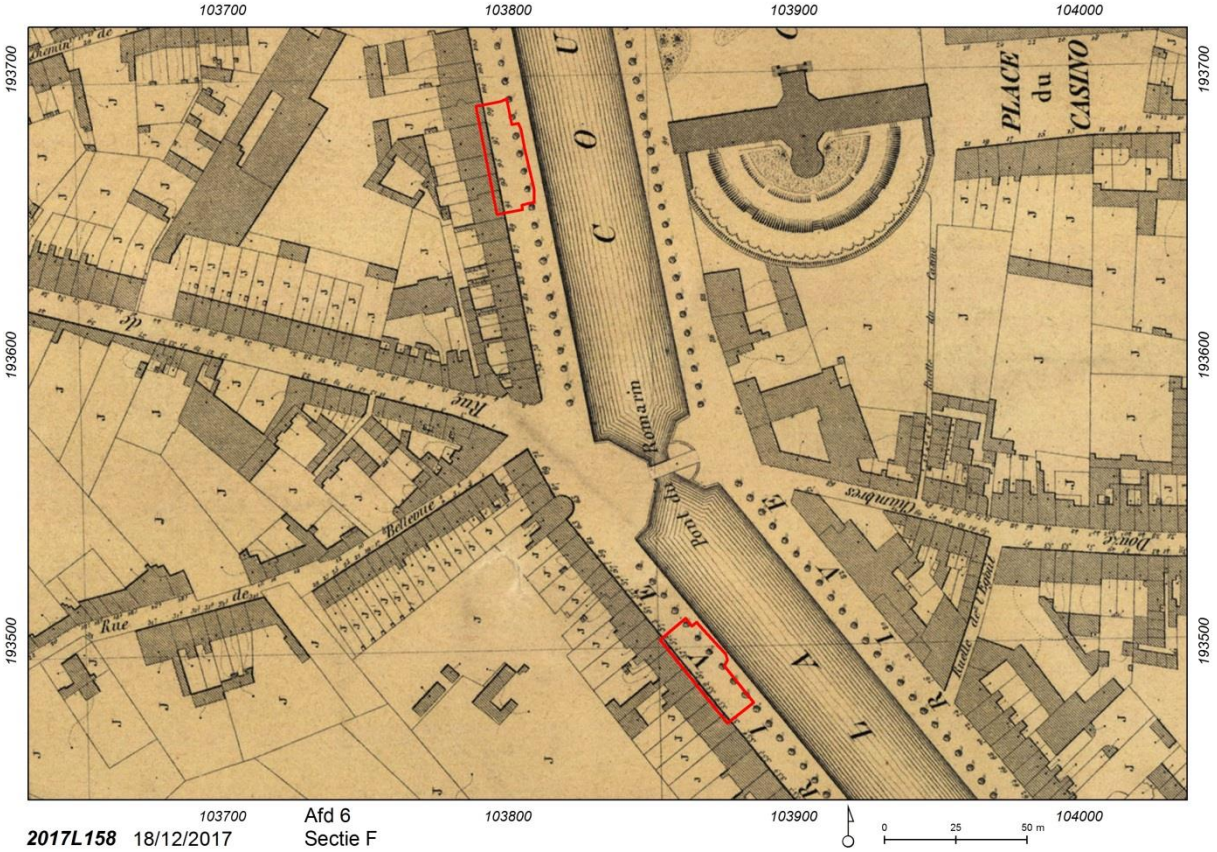
verwoestingen in de Tweede Wereldoorlog zorgden voor heel wat schade aan de bruggen. In 2015-2016 werd de onderdoorgang van de Rozemarijnbrug voor fietsers aangelegd.

Plan 8: Detail uit het stadsplan van Hendrik Hondius in de Flandria Illustrata van Antonius Sanderus, 1641-1735 met projectie van de 18de-eeuwse Coupure (Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarchief, SAG_IC_DK_1_13)

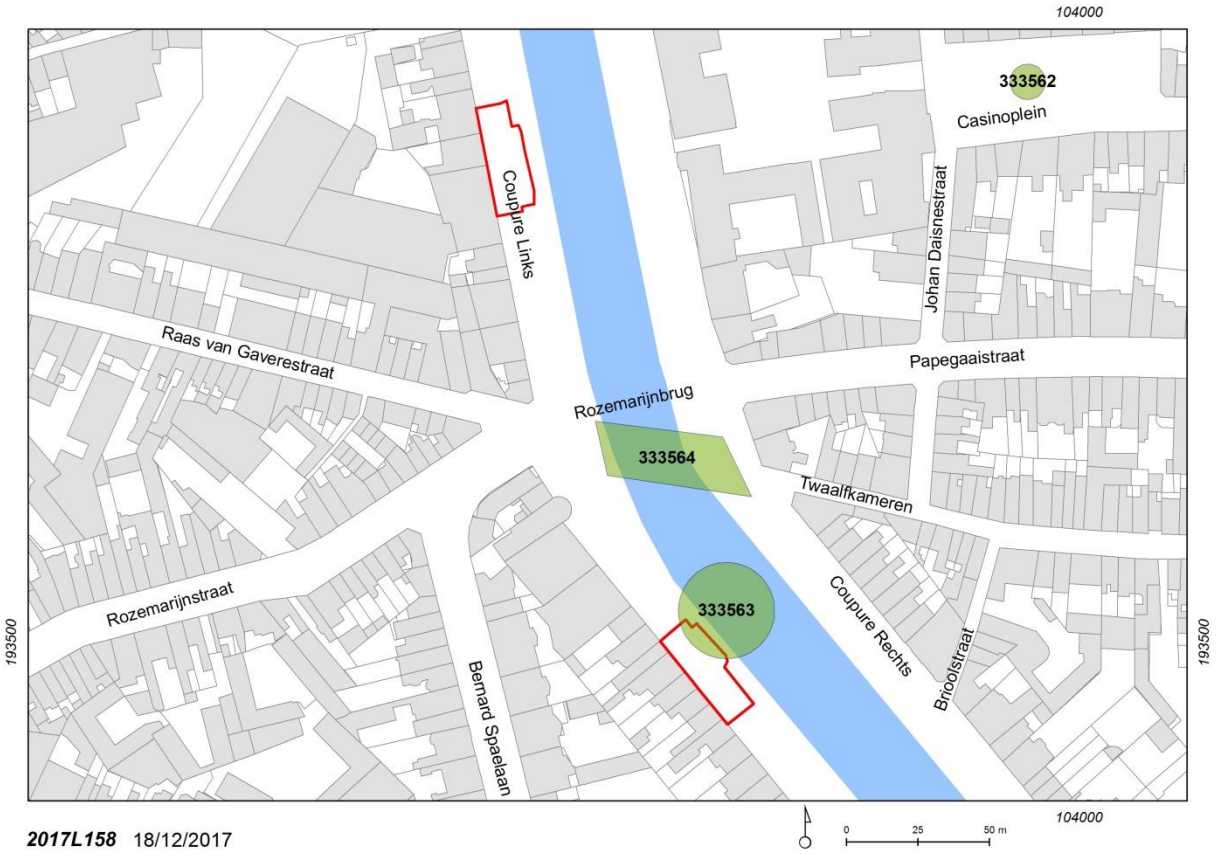

Plan 9: Detail uit de Kaart van Ferraris (1771-1778), Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik, met aanduiding van de zone (Koninklijke Bibliotheek van België)

Plan 10: Het projectgebied geprojecteerd op de kaart van P. en L. Gérard, 1855 (Privéverzameling André Coene en Martine De Raedt, Gent)

De CAI maakt in de onmiddellijke omgeving melding van locatie 333564, de restanten van de 18de-eeuwse brug, aangetroffen bij werken. Locatie 333563 staat voor de toevalsvondst in het begin van de 19de eeuw van twee Romeinse munten langsheen 'de Coupure' zonder specifieke plaatsbepaling en context.

Plan 11: De op de CAI aangeduide archeologische relicten (Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

2.3.9 Gemotiveerde verwachting

De projectzone is gelokaliseerd op de straat langsheen de in de 18de eeuw gegraven Coupure. De projectzones sluiten aan bij de in 2016 gerealiseerde onderdoorgang van de Rozemarijnbrug. De specifieke plaats en de voorziene ingrepen die zeer beperkt zijn, in het kader van het zoveel mogelijk beschermen van de wortels van de beschermde platanen, doen vermoeden dat de kans op het aansnijden van eventuele archeologische sporen quasi nihil is. Algemeen kunnen we stellen dat er op archeologisch vlak geen verwachtingen zijn.

2.3.10 Gemotiveerd advies voor maatregelen

Het projectgebied bestaat in hoofdzaak uit de heraanleg van de bestrating als fietsstraat en de aansluiting op de bestaande onderdoorgang van de Rozemarijnbrug ter hoogte van Coupure Links. De totaliteit van het projectgebied beslaat 999 m² die zal aangepakt worden.

De geplande beperkte verstoringen in de ondergrond bestaan uit het uitbreken van de bestaande verharding en de heraanleg van de bestrating als fietsstraat en de aansluiting met de bestaande onderdoorgang van de Rozemarijnbrug.

De huidige verstoringsgraad, namelijk de aanwezige verhardingen en de te beschermen bomen, gecombineerd met de geplande ingrepen die een verwijderen van de verharding en de heraanleg van de bestrating, aansluitend op de onderdoorgang Rozemarijnbrug, inhouden, maakt duidelijk dat de vooropgestelde ingrepen GEEN impact hebben op het eventueel aanwezige bodemarchief, en indien voorafgegaan door een archeologisch onderzoek, met aantoonbare zekerheid GEEN kenniswinst zouden opleveren.

Hierdoor is voldaan aan twee van de doorslaggevende aspecten die het mogelijk maken om een nota met beperkte samenstelling op te stellen waarbij geen verdere maatregelen nodig zijn.

2.4 Relevante bibliografie

BONTE, M., *De Coupure in Gent. Scheiding en verbinding*, Gent, 2009.

LALEMAN, M.C. (dir.), *Kleurrijk – Wynantz & Gent omstreeks 1820*, Gent, 2015.

www.onroerenderfgoed.be
www.dov.vlaanderen.be
http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/cai/

2.5 Bijlagen

2.5.1. Plannenlijst

projectcode	**2017L158**
plannenlijst	
plannummer	plan 1
type plan	kadasterplan
onderwerp plan	locatie onderzoeksgebied
aanmaakschaal	zie schaallat
aanmaakwijze	digitaal
datum	2015
plannummer	plan 2
type plan	kadasterplan
onderwerp plan	locatie onderzoeksgebied
aanmaakschaal	zie schaallat
aanmaakwijze	digitaal
datum	2016
plannummer	plan 3
type plan	topografische kaart
onderwerp plan	locatie onderzoeksgebied
aanmaakschaal	zie schaallat
aanmaakwijze	digitaal
datum	1981
plannummer	plan 4
type plan	bouwplan
onderwerp plan	bestaande toestand
aanmaakschaal	zie schaallat
aanmaakwijze	digitaal
datum	2017
plannummer	plan 5
type plan	bouwplan
onderwerp plan	ontwerpplan
aanmaakschaal	zie schaallat
aanmaakwijze	digitaal
datum	2017

plannummer	plan 6
type plan	bouwplan
onderwerp plan	dwarsprofielen
aanmaakschaal	zie schaallat
aanmaakwijze	digitaal
datum	2017
plannummer	plan 7
type plan	bodemkaart
onderwerp plan	locatie onderzoeksgebied en wijde omgeving
aanmaakschaal	zie schaallat
aanmaakwijze	digitaal
datum	2006
plannummer	plan 8
type plan	historische kaart
onderwerp plan	Hondius
aanmaakschaal	onbekend
aanmaakwijze	analoog
datum	1641
plannummer	plan 9
type plan	historische kaart
onderwerp plan	Ferrariskaart
aanmaakschaal	onbekend
aanmaakwijze	analoog
datum	1771-1778
plannummer	plan 10
type plan	historische kaart
onderwerp plan	P. en L. Gérard
aanmaakschaal	onbekend
aanmaakwijze	analoog
datum	1855
plannummer	plan 11
type plan	kadasterkaart
onderwerp plan	CAI-vondsten

aanmaakschaal	zie schaallat
aanmaakwijze	digitaal
datum	2001-2017

2.5.2. Fotolijst

projectcode	**2017L158**
fotolijst	
fotonummer	foto 1
type foto	luchtfoto
onderwerp foto	locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	zie schaallat
aanmaakwijze	digitaal
datum	2015

Thesaurus

Archeologie: Het bestuderen van overblijfselen en voorwerpen of een ander spoor van menselijk bestaan in het verleden, alsook de bestaansomgeving van de mens, waarvan het behoud en de bestudering bijdragen tot het reconstrueren van de bestaansgeschiedenis van de mensheid en haar relatie tot de natuurlijke omgeving en ten aanzien waarvan opgravingen, ontdekkingen en andere methoden van onderzoek betreffende de mensheid en haar omgeving betekenisvolle bronnen van informatie zijn.

Archeologienota: Document, opgemaakt op basis van een archeologisch vooronderzoek, met administratieve gegevens, een verslag over de resultaten van het onderzoek, een voorstel van beslissing en een plan van aanpak voor de maatregelen die daaruit volgen.

Archeologisch onderzoek: Het gebruik van technieken en methoden waarmee archeologische sites, archeologische zones of delen ervan worden opgespoord en onderzocht met inbegrip van archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen.

Bodem: Het bovenste deel van de aardkorst waarin planten kunnen wortelen, samengesteld uit minerale deeltjes en organisch materiaal, inclusief levende organismen. Een bodem ontstaat uit de verweringsproducten van lokale gesteenten of uit afgezette, losse sedimenten.

Bodemstructuur: aggregatietoestand van organische en minerale deeltjes in een sediment tot grotere aggregaten, bepaald door de soort en intensiteit van de onderlinge verbindingen.

Bureauonderzoek: Bureauonderzoek is het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende of verwachte bouwkundige of archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, omvattende de aan- of afwezigheid, de aard en de omvang, de datering, gaafheid en conservering en de relatieve kwaliteit ervan.

Centrale Archeologische Inventaris: Databank die archeologische vondstlocaties en indicatoren daartoe in het Vlaams Gewest in kaart brengt en de beschikbare informatie bundelt (afkorting: CAI).

Historische studie: Historische studie is de studie van historische bronnen, zoals documenten en historisch kaartmateriaal. Bepaalde relicten kunnen in historische bronnen reeds vermeld zijn en op oude kaarten weergegeven zijn. Dit geeft interessante bijkomende informatie omtrent de vondsten en de bewaringstoestand in die periode.